

2. A. K. III.
2094.
"B"-variants.

Telpis

16.
DISPUTATIO ASTRONOMICA
De
STELLIS FIXIS

quam
In Illustri Academiâ Witteber-
genſi

Publicæ Eruditorum Ventilationi

Subjicit

PRÆSES

M. JACOBUS SCHNITZLERUS

Cibinensis, Saxo-Transylvanus,

&

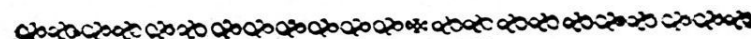
RESPONDENS

ANDREAS MARQUARDI,

Stralsundâ-Pomeranus,

Ad diem 29. Jan. Horis antemerid.

In Auditorio Minori.

WITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS RÖHNERI, Acad. Typogr.

Anno M DC LIX.

Real. - Libr.

THESES ASTRONOMICÆ

I.

Rurorem esse mensuram mundi quosdam animo agitasse prodidit Plinius insignis Naturæ Mystes. Furor verò iste sit penes illos qui humi serpunt neq; audent oculos ad pulcherrimum Cœli palatium attollere, digni Melanchtonis iudicio quibus eruantur. Potius nos pro summâ & divinitus concessâ felicitate æstimamus Doctrinam illam quæ tractat rerum sublimium contemplationem adeoq; suffragante Ovidio, *Felices animas quibus hæc cognoscere primam, Inq; domos superas scandere cura fuit*, nil prorsus morati quorundam ἀνορθότατον καὶ ἀφρονέστατον, ut Plato loquitur, sinistra iudicia, sive quod non sit de pane lucrando, sive quod maximis difficultatibus sit involuta & cœlum à nobis remotissimum sensuum iudicium declinasse videatur. Habet in se sat utilitatis divina Astræa quâ cultorem afficit. Nec obstat vasta cœli Terræq; intercapedo; habemus alas, non quidem Dædaleas nec Icarias, sed platonicas, *Arithmeticam & Geometriam*, quæ sine omni metu licet evolare ad extremos usq; cœli limites jucundo otio, *quæis, inquam, lustrare licet Phæbum Phæbenq; sororem*. Repant humi omnes καὶ θνατοὶ οἶκον, Cœlum nos meditabimur & sublimia lustrabimus. Sit ergo.

2. *Stellæ fixæ (alias Inerrantes dictæ) sunt stellæ luce, quantitate egregiâ & figurâ quam proximè globosâ præditæ, in octavo cœli orbe seu regione perpetuò mobiles, situmq; & ordinem eundem, eandemq; ad se invicem distantiam & habitudinem retinentes.* Fixæ dicuntur hæ stellæ non ideò quod cœlo affixæ à spherâ sua circumferantur, ipsæ interim in se immobiles existentes, quemadmodum Aristoteles & qui eum hæc in parte sequuntur, credidit, quod dogma ortum suum ducit ex falsâ hypothesi, quâ statuitur stellæ homogeneam cum cœlo habere essentiam neq; secùs differre ac partes densiores à toto rariori; nec etiam ideò quod absolutè fixæ & immobiles sint; sed quia eandem semper tùm à Terrâ tùm à se invicem obtinent distantiam, idem intervallum, eundem situm, secùs

ac planetæ, qui tùm sibi ipsi, tùm terræ fiunt modò propiores modò remotiores, unde etiam dicuntur stellæ erraticæ sive Errones, non simpliciter sed in respectu ad stellæ fixas.

3. Has Stellæ lucidas esse ex perpetuâ luminis evibratione uti omnibus patet, ita non aequè certum est an lux illa sit nativa & Stellis propria, an ascititia & à Sole mutuata, an verò nativa & mutuatitia simul? Sunt qui opinantur non tantùm fixas sed & planetas lucem suam à Sole tanquam fonte omnis lucis receptam in hæc inferiora ejaculari, neq; secus lumen de se ipsis spargere ac Terram, quæ in se cum luce propriâ careat, nihilominus lumen à Sole receptum reflectat in corpus lunare; idq; si de planetis sermo sit, esse in Lunâ omnium optimè conspicuum, quippe quæ menstruo quovis spatio lucem suam à Phœbo mutuata certâ sui parte deponat rursusq; reasumat, quod verò in stellis fixis ejusmodi luminis accrementa & decrementa similesq; figuras visu nostro non observemus, fieri ob nimiam ipsarum à nobis remotionem, neq; tamen semper apparere eas eadem quantitate, sed modò minores, modò majores ob causam prædictam. Pro quâ sententia ex Antiquis citantur *Metrodorus apud Plutarchum Lib.2. de placitis philosoph. cap.17. Albategnius cap.30. Virellio Lib.4. pag.77. ex recentioribus Erasmus Reinholdus in Theoricis pag.163. Blancanus, Scheinerus, aliiq;*

4. Alii tamen secus sentientes statuunt Stellis fixis insitam esse lucem proptereâ quod supra Solem locatæ in ipso purissimo æthere sint, ubi quicquid sit, lux naturalis & propria dicenda veniat, in quâ sententiâ olim fuit *Macrobius Lib.1. in Somnium Scipionis Cap.19.* quia hæc Stellæ omnes, exceptâ Lunâ suprâ Solem collocat, Idem de stellis fixis censet *Keplerus in Dissertatione cum Nuntio Sidereo pag.9.* planetis tamen exclusis, itemq; *Galileus à Galileis*, Mathematicus Florentinus, celebrisq; ille errorum Jovialium inventor Dialogo 3. de Systemate Cosmico. His *Renatus Cartesius* suum addit calculum, fixas omnes à se lucere asserens neque Sole minores esse ac planetas omnes à Sole lucem accipere utpote vicinos atque obitu-

obtusiori lumine lucentes part.3. Princip. philosoph. num.9. & seq.

5. Quam verò frustrâ pro priori sententia allegetur maxima illa fixarum distantia patet ex accuratioribus recentiorum Astronomorum adminiculante telescopio observationibus, ubi utiq; evidenter appareret luminis earum diminutio & accretio; tantum verò abest unquam simile quid compertum esse, ut potius jamjam citatus *Galileus* asserat fixas radios suos veluti fulgores circumcirca vibrare itâ ut præ nimio splendore ne quidem circulari peripheriâ terminatæ conspici possint, in *Nuntio Sidereo pag.16.* quod verò nunc minores nunc majores apparent causâ esse potest tùm visus noster malè dispositus, tùm aer vaporibus undiquaq; refertus tum refractione potissimum tempore matutino & vespertino, veluti docetur in opticis.

6. Frustrâ etiam secundò solis Stellis fixis attribui lucem insitam, exclusis planetis, liquet ex Eclipsibus lunaribus, ubi omninò adhuc aliqualis lux, etsi ob admixtam opacitatis copiam perquam debilis, in Lunâ lumine mutuatitia orbatâ visus acrimoniâ præditis observatu est possibilis, quod tamen, si luna omni plane luce nativâ careret fieri non posset. Accedit testimonium Scripturæ Sacræ, quæ expressè stellis promiscuè omnibus lucem assignat quando *Gen.1. ex luce primavâ facta sunt non tantùm Sol & Luna sed & omnes reliquæ stellæ.* Et *Danielis 12. Qui ad justitiâ erudiunt multos fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Cum igitur concedatur stellæ fixas propriâ gaudere luce, eandemq; Sacer codex omnibus indifferenter attribuat stellis, sequitur utiq; Planetas quoq; ut fixas quamvis inæquali mensurâ, insitam atq; propriam obtinere lucem.

7. Nostra sententia est stellæ fixas cum erraticis habere tùm propriam tùm mutuatitiam lucem, id quod quidem de planetis ex variis lunæ phasibus evidenter verificatur. Fixas quod attinet, utut quidem de iis apodicticas spondere demonstrationes vix audeamus, non est tamen ut ob meras conjecturas, nullis rationibus roboratas à sententia & Sacræ Scripturæ & Cosmoplastæ majestati & Naturæ non obscurè consentaneâ recedamus, donec non firmioribus evincatur argumentis.

8. Quoad luminis vehementiam arbitramur respectu Terræ Fixas neutiquam ita subcœlestia lumine suo stringere ut planetas, neq; hos ut Solem, quippe Sol omnium fortissimè illuminat terram. Quod si verò ob remotiorem distantiam Sol sub tantâ diametro cerneretur quanta est stellarum fixarum in hypotyposi copernicâ, hæq; ob propinquitatem sub diametro Solis, invertenda veniret sententia. Cum autem hoc neq; nunc fieri possit neq; unquam futurum sit, oleum operamq; perdere illos censemus qui prolixas super his & similibus instituunt dissertationes neq; ad utiliora bonas impendunt horas.

9. A luce manare videtur scintillatio, utpote quæ nihil aliud est quam tremula luminis in oculum receptio, at undenam ea fiat & ex qua causa, diversas reperias opiniones. *Johannes Baptista Ricciolus Tomo 1. Almagesti Novi Lib. 6. Cap. 2.* sex recenset distinctas sententias de scintillatione stellarum inerrantium. Prima est eorum qui id fieri opinantur à visu nostro ad visibilia longinquè remota trepidante, in planetis verò contrarium accidere quia sint nobis propiores. Ita *Aristoteles Lib. 2. De Cælo. Cardanus, aliq.* Secunda eorum qui scintillationem stellarum adscribunt varietati medii & vaporum, ob perpetuam nempe corpusculorum in aere divaricationem & motitationem. Ita *Scheinerus* in Disquisitionibus Mathematicis num. 34. *Bettinus, Blancanus &c.* quorum tamen quivis mentem suam aliter atq; aliter explicat; quod verò planetæ neq; perinde neq; semper scintillent fieri idè quia neq; perpetuò neq; eodem modo crassiores & aquatici vapores intercedant. Hinc Scheineri conclusio num. 35. hæc est: *Stellarum scintillatio est unica & sola specierum in oculum delapsarum intercisio, facta ab irrequietâ vaporum variè affectorum inter cursatione.* Tertia opinio adscribitur Conimbricensibus, qui causam rejiciunt partim in infirmitatem visus nostri partim in exhalationes atq; vapores varias spargentes species lib. 2. de cœlo cap. 8. *Quartò Brunus Lib. 4. de maximo & immenso,* in ipsas stellas causam refert, ut quæ moveantur circâ proprium centrum, unde necessariò ejusmodi tremulatio sequatur.

10. *Quin-*

10. *Quintò Stellarum scintillatio à Tychone Tomo 1. Progymn. cap. 6, Keplero in Epitome Astronomia Copernicana pag. 815.* aliisq; recentioribus, tùm stellis ipsis insensibiliter motitatis, tùm vaporibus se passim inter sinuantibus attribuitur, Keplero tamen more suo alibi aliter atq; aliter loquente, quod verò planetæ neq; æqualiter neq; eadem constantia pariter scintillent, fieri ob vaporum intercurfantium varietatem, quæ aliquando major, mox minor, nonnunquam vix ulla. Sexta tandem sententia à *Ricciolo* adscribitur *Scaligero* qui in Exerc. 63. prædictas opiniones ferè simul sumptas approbat, asserens causam scintillationis stellarum, motum aeris, luminis in stella, stellæ in se ipsa, quibus tamen adjungit magnitudinem atq; claritatem.

11. Nos uti aliàs Tychonem tanquam genuinum Astronomiæ Atlantem & restauratorem felicissimum magnificimus, ita & in hoc negotio ejusdem sententiæ subscribimus dicimusq; Stella s fixas per se & propriè scintillare, in planetis verò id non nisi per accidens fieri neq; perpetim neq; æquali constantia. Si autem quæ majoris momenti nobis opponi videantur, ea conflictui reservamus cum singula pagellarum non capiat angustia.

12. *Stella fixa insigni gaudent quantitate.* Corpora sunt magna magnum Creatorem clarè referentia, quis enim ex admirando effectu mirandam non arguat Efficientis potentiam? De quantitate Stellarum fixarum aliter senserunt veteres aliter recentiores ipsi etiam inter se diversimodè statuentes. In genere quidem constat apud omnes plerasq; fixas saltem visu notabiles Terræ molem excedere, nonnullas pluribus quasdam paucioribus vicibus; in specie verò quænam sit cujusq; stellæ fixæ magnitudo, accuratè vix à quoquam determinari potest, cum & distantia & apparentium diametrorum observatio, quæ hic loci præsupponuntur, accurata haberi non possit.

13. Fixas hæc stellas quantitatem globi terreni superare, facile probari potest ab experientia ex duabus stellis diametraliter invicem oppositis. Sumantur enim duæ stellæ, v.g. *Cor Scorpii seu Antares* & aliqua propè oculum Tauri sive *Aldebaran* è diametro priori opposita, & apparebit eo momento quo una ori-

oritur alteram occidere; & rursus dum una occidit alteram simul oriri, quod tamen si Terra stellis hisce major foret, ita accidere non posset, nam propter magnitudinem Terræ una stellarum infra Horizontem depressa non appareret, altera verò conspiceretur non in Horizonte sed circulo Almucantharath, adeoq; nec simul ab oculo observari possent, quod tamen fieri posse experientia notum est.

14. Stellarum harum magnitudinem planè certam haberi non posse dictum est; ratione tamen lucis atq; apparentis magnitudinis dividuntur in sex Magnitudinis classes, quarum *Ima Magnitudinis* v. g. Sirius, Capella, Lyra, Arcturus &c. juxta *Alphraganum* 108. at juxta Tychonem 68. vicibus majores Terra existunt; *Ille*, veluti Polaris in urfa minore aliàs Cynosura dicta, itemq; septem teriones in urfa majori, Caput Andromedæ &c. juxta *Alphraganum* 90. at ex mente Tychonis 28. ferè modis terra majores existentes; *Illie*, quales in Hercule, Pegaso, Orione &c. videre licet, juxta veteres 72. at juxta Tychonem 11 vicibus Terram magnitudine superantes, *Ivie*, quales pleræq; in Dracone, Equuleo juxta veteres 54 vicibus at ex mente Tychonis ter tantum Terra majores; *Vie*, quales in Aquila, Auriga &c. conspiciuntur ex mente Veterum 36 modis at juxta Tychonem ne semel quidem terra majores, & *Vie*, quales in Cassiopæja, Corona, Delphino & passim observare licet, juxta veteres 18. vicibus majores, at ex mente Tychonis ter fere minores Terræ globo existentes.

15. Sunt & aliæ stellæ quas *obscuris* vocant quæ quia visum nostrum ferè fugiunt, de earundem magnitudine nil certi constat. Deniq; *Stellæ nebuloæ* sunt quæ albedinem quandam instar nubeculæ de se spargunt suntq; congeries minutissimarum stellarum, quarum luculæ conjunctæ speciem alboris ostentant, quales in præsepe Cancrî notare licet.

16. Huc referenda est *Galaxia* aliàs *κύκλος γαλακτικός* græcis, Circulus s. orbis lacteus, à candore lactis quem repræsentat, dicta, quæ est tractus diversæ latitudinis & densitatis in Cœlo conspicuus, Equatorem obliquo tramite Tropicosq; inter-

currens, multitudine stellarum undiquaq; refertim consitus. De hac Ovidius Lib. 1. *Metamorph.* hos cecinit versus:

*Est via sublimis cælo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso,
Hæc iter est superis ad magni cœli Tonantis
Regalesq; domos &c.*

Fabulantur Poëtæ Phaëtonem cum equis Solis exorbitantem totam hanc cœli partem combussisse, unde adhuc characteres conspiciuntur. *Manilius lib. 1. cap. 9.* inquit:

*Illæ Solis equos diversis cursibus isse
Atq; aliam trivisse viam longumq; per ævum
Exustas sedes incertaq; Sideri flammis
Ceruleam verso speciem mutasse colore.*

Falsam esse Aristotelis de via lactea sententiam, quâ statuit eam nihil aliud esse quam meteorum ab exhalationibus in aere ortum patet ex perenni constantia & motu perpetuo ab ortu in occasum, quod meteoris competere nemo nisi omnium rerum Astronomicarum & Physicarum ignarus affirmabit.

17. *Figuram stellæ fixæ habent sphericam si non exactè tamen quàm proximè talem.* Nolumus hic vana recensere hominum commenta, quæ tot figuras stellis tribuerunt quot in his inferioribus animadvertimus. Sensibus standum quamdiu nullas audimus rationes. Sane quacunque ex parte Terræ eas aspicimus semper facie eadem nobis apparent, quod non contingeret si aliam quam rotundam haberent figuram. Nec quidquam obstant, si quæ reperiuntur, aspredines prominentes vel concavitates latentes, ut quæ collatæ ad totum stellæ corpus, non magis ejusdem officiunt rotunditati ac montes Terræ.

18. Neque tamen autumandum stellas esse planas quemadmodum nobis apparent instar discorum, vel prout à pictoribus repræsentantur multis angulis acutis prominentes. Constat enim ex opticis corpus rotundum convexum procul distans oculo apparere ut planitiem, propter angulorum visorum varietatem, multiformem, id quod ex turri rotundâ

B

eminus

eminus conspecta luculentum est. Multiplex illa angulorum acutorum apparitio non tam in stellis & per se quam à stellis & per accidens est, iterum ex causa optica, ob radios pyramidaliter oculos nostros ferientes.

19. Fixis in octavâ spherâ, quæ Græcis Cælum ἀπλὰς quasi inerrans dicitur, locum assignamus, cujus nomine intelligitur omne illud spatium quod suprâ Saturnum stellis est consitum; & de iis quidem quæ à planetis nonnunquam obteguntur velut Sol à Luna, quales sunt Zodiacales, res videtur esse evidens; de reliquis verò cum eodem modo eundem motum, idem interstitium perenni regula observent, idem esto iudicium. An verò exiguâ nonnullæ, nonnullæ verò vastâ intercapedine à Saturno distent, adeoque aliæ sint altiores aliæ humiliores, non omnino liquet. Nos cum Tychone Tom. I. progymn. pag. 470. id admodum verisimile censemus, ne celestis opificis munificentiam cancellis atque angustiis mentis nostræ coarctare videamur, quemvis tamen sensu suo abundare permittentes.

20. Moveri stellas hæc motu primo ab ortu in occasum omnium experiuntur oculi, & quidem dispari velocitate: quæ enim à polis remotissimæ v. c. in Æquatore, celerimè; quæ in medio, ut in Tropicis, celerius; quæ prope polos, tardius circumgyrantur, ita tamen ut quævis spatio diei naturalis gyrum suum h. e. integrum ferè absolvat circumulum. Moventur etiam stellæ motu secundo ab occasu in ortum quamvis lentissimo neque nudis oculis observabili, juxta Tychonem annuo spatio 51. minuta secunda, adeoque 70. Annis præter propter unum gradum. Denique moventur stellæ istæ non conversione, nec volutione, aliàs enim modo hanc modo illam ostenderent faciem; sed progressionem circulari, veluti id demonstrat *Excellentissimus Dn. Notnagelius, Præceptor noster optimè meritis in Synopsi Astronom. postul. VI. pag. 168.*

21. Nolumus hic facere cum Copernicæis, Galileo, Keplero, Landsbergio, Bullialdo, aliisque, qui motum stellarum de-

denegant eumque Terræ tribuunt, neque prolixi erimus in refutando hoc figmento, annotabimus tantum breviter quot quantæque incommoditates, quarum tamen nullum hactenus monstratum est fundamentum solidum, in Astronomiâ propullulent; posito enim *Terræ motu* eoque triplici, *Diurno, Annuo & Inclinationis* sequitur exinde neque easdem Stellas esse perpetuò Verticales, neque altitudinem poli constantem, neque integrum hemisphærium propter terræ excentricitatem, suprâ Horizontem à nobis contueri posse, nec eosdem esse planetarum aspectus, nec easdem eorum latitudines, neque phases Lunæ Eclipsesque tam hujus quam Solis perinde apparere posse, ut alia silentio prætereamus. Cùm verò constans in his sit regularitas, neque ejusmodi mutatio unquam comperiat aut comperta sit, commentum hoc de quiete stellarum atque triplici Telluris motu meritò explodimus atq; exulare jubemus.

22. Non equidem ignoramus quid ad hæc singula respondere soleant Copernicani, nempe *magnum Orbem*, quem vocant, per quem tellus annuatim movetur, esse puncti instar respectu spheræ fixarum, unde licet in Cælo respectu nostri revera aliqua detur mutabilitas, eam tamen nos nequaquam advertere posse, sicuti id *Petrus Gasfendus in Institut. Astronom. pag. 140. refert.* Sed nos hujus assertionis fundamenta adhuc desideramus & hanc Cæli stellati immensitatem atque stellarum vastitatem probari cupimus idoneis argumentis.

23. Nec hili est ficta, quæ prætenditur, pernecitatis cursus stellarum impossibilitas. Quantò magis absurda est insana illa fixarum à terra distantia. Nil apud Deum æterni Naturæ Authorem impossibile; neque quid cum potuisse facere nobis videtur, sed quid actu fecerit, ponderandum, ut adeò miremur *Mæstlinum in Additionibus ad 1. Rhetici Narrat.* hunc stellarum motum simpliciter impossibilem vocasse.

24. Considerantur stellæ fixæ vel absolutè, vel relativè. *Absolutè* consideratæ sunt vel ordinariæ vel extraordinariæ. *Ordinariæ* sunt, quæ ab initio mundi semper conspicuæ fuerunt & adhuc conspiciuntur. *Extraordinariæ*, quæ singulari Dei dispensatione ad certum tantum tempus conspiciuntur. Talis apparuit Anno 1572. in *Cassiopeja*, item Anno 1556. in *Balanâ*, Anno 1604. in *pede Serpentarii*. Differunt hæ stellæ à Cometis, quod isti caudam vel barbam ostentent illæ verò contrà: isti ex uno signi gradu in alium & ex signo in signum transeant; illæ autem semper uno eodemque conspiciantur loco. Differunt à planetis (1) Loco seu distantia ab invicem (2) Distantia à terrâ quam eandem retinent secus ac planetæ (3) Scintillatione constanti, cum *Erraticæ* nonnisi aliquando & per accidens scintillant.

25. Differunt inter se stellæ fixæ ordinariæ, *Magnitudine* quatenus in sex distinctas distribuuntur classes; differunt etiam *colore* & *splendore* utpote quarum quædam vehementer, quædam mediocriter, quædam parum aut nihil fulgent; differunt & *Configuratione* dum aliæ Triangulum ut *Deltoion*, aliæ rectam lineam, ut *Cingulum Orionis* seu *Baculus Jacobi* & tres in *Aquila*, nonnullæ Quadratum, ut *quatuor in Ursa Majori*, itemque in *Pegaso* constituunt; differunt denique Scintillatione, qua aliæ frequentius aliæ remissius visum nostrum ferire videntur.

26. *Relativè* considerantur stellæ fixæ, prout vario situ certisque figuris inclusæ respectum ad se invicem habent, atq; *Asterismorum* seu *Constellationum* nomine veniunt. Suntq; Asterismi vel *Zodiacales* vel *Extrazodiacales*. Illi sunt qui à Zodiaco, circulo cœlesti vel potius tractu majori comprehenduntur, dicto ἀπὸ τῶν ζῳδίων i.e. animantibus, eo quod Signis sive Asterismis in hoc Circulo contentis præcipuè nomina animalium indita fuerint, & sunt duodecim dicta alias δωδεκάτη μοῖρα his inclusa versiculis:

Insunt Signifero bis sex cœlestia signa

Sunt-

Suntq; Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Arcitenens, Caper, Amphora, Pisces.

Extrazodiacales sunt vel Septentrionales seu Boreales, vel Meridionales seu Australes. Illi sunt qui à Zodiaco versus Septentrionem declinant, suntq; memoriæ gratiâ his comprehensi carminibus:

Ad Boream verò ter septem conspiciuntur:

*Ursa Minor, Major, Custos, Draco, Gemma, Genuq;
Prolapsus, Lyra, Olor, Cepheus, & Cassiopeja,
Perseus, Andromede, Deltoion, Auriga, Caballus,
Riftus Equi, Delphin, Telum, hinc Aquila, Anguifer,
Anguis.*

Australes sunt qui à Zodiaco versus meridiem seu Austrum defleunt, suntq; sequentes:

Deniq; converti ter quinq; notantur ad Austrum:

*Cetus, & Eridanus, Lepus, Orionis & astrum,
Sirius, & Procyon, Argo ratis, Hydras, Crater,
Corvus, Centaurus, Lupus, Ara, Coronaq; piscis.*

Horum quidam Asterismi sunt nobis in nostro Horizonte obpositum Sphæræ obliquum perpetuò conspici, nunquam orientes nec occidentes & vocantur *perpetuæ apparitionis* ut *Ursa major, Ursa minor, Draco, Cepheus, Cassiopeja, Perseus, Lyra, Aquila, Cygni quoque & Aurigæ atq; Andromedæ pars.*

27. Sunt & aliæ quædam *Constellationes* recentiores, postquam plaga Meridionalis Nautarum industria detecta est, inventæ, priscis temporibus non observatæ, & sunt nobis perpetuo inconspicue nec orientes nec occidentes; unde etiam *perpetuæ occultationis* vocari consueverunt, hoc inclusi disticho memoriali:

*Phoenix, Grus, Indus, Xiphias, pavo, Anser, & Hydrus,
Paser, Apus, Triquetrum, Musca, Chama queleon.*

Minores denique etiam notavit antiquitas Constellationes ut *Plejades & Hyades in Tauro, Præsepe & Aselli in Cancro, Capellæ cum Hædis in Erichonio &c.*

28. Origo Asterismorum uti obscura est, ita parum refert scire anne simul an successivè hæc nomina figuris cœlestibus sint indita. Sufficit quod partim memoriæ juvandæ causa, partim ob similitudinem & convenientiam cum his inferioribus, partim ob illustrium personarum præclara facta æternitati consecranda, ut & ob efficaciam atque influentiam singularem in res sub cœlestes, ingeniosè excogitata atque applicata sint. Antiquissimam verò esse hanc denominationem sideralem præter *Hesiodum*, *Aratum*, aliosque Scriptores Prophanos testaretur Sacer codex, nisi obstare viderentur voces in textu fundamentalibus *עֶשׂ כְּסִיר וְכִימָה* quæ quidem *Arcturo*, *Orioni*, & *plejadibus* rectè attribuuntur, non verò ut nominis antiquitatem sed siderum horum proprietatem potius expriment. *Job. 9/9. & 38/31. Amos. 5/8.*

29. Quoad numerum Asterismorum apud Antiquiores Authores is modò est major modò minor, partim ob omissionem alicujus sideris, partim ob duorum reductionem ad unum, partim ob divisionem unius in plura. Ita Equiculus à multis omittitur, Ganymedes verò ad Aquilam reducit, ab aliis verò hæc in duo distincta sidera dispescitur. *Ptolomeus* recenset 48, omisis *Egypcio*, quem reducit ad *Pegasum*, & *Antinoo atq; Comæ Berenices*, quos pro informibus habet, illosque nos antea enumeravimus, adeoque Astra antiquiora sunt 48. vel si addantur *Eqvuleus* atque *Antinous* 50. & recentiora 12. thesi 27. notata, in universum autem 60. vel 62. prout conjunctim vel disjunctim accipiuntur.

30. Hoc Loco non immeritò mentionem facimus Astrorum quæ, abolitis prophanis Ethnicorum nominibus, sacrâ insignivit nomenclaturâ *Julius Schillerus* *Œtus Augustanus*. Hic enim Anno 1627. edidit *Cælum Stellatum Christianum*, in quo antiquas et receptas siderum Imagines abolendas esse conatus est persuadere, ut quarum nonnullæ scelestissimorum hominum referant memoriam aliarumq; rerum, ut ferarum, monstrorum: quæ sint indignæ majestate il.

te illâ cœlesti, unde ipse pro 12. Signis Zodiacalibus substituit nomina XII. Apostolorum & pro characteribus diacriticis asumpsit instrumenta, quibus Martyrio affecti sunt, disticho illi Aufoniano, quo 12. Zodiaci Signa notantur, hoc surrogans;

*Clavis, Cruxmajor, Baculus, Scyphus, Hasta, Sudisq;,
Crux, Culterq; Bipennis, Serra, & Clava, Securis,*

Reliquis verò Sideribus tam Borealibus quàm Australibus aliorum Sanctorum rerumque quibus uñ sunt, nomina indidit. Ita Ursam Minorem appellavit Michaellem Archangelum, Ursam Majorem, Naviculam S. Petri &c.

31. Præter rem verò Schillerus in hac denominatione religiosus fuit, unde etiam Scopo atque intentione sua frustratus est. Absit superstitio & fides à fabulis istis exulet, & omnis res erit in vado. Quomodo enim vetustos intelligemus Authores, hujus denominationis ignari? Rectè monet Copernicus Lib. 2. Cap. 14. priscas Astrorum hæc formas retinendas esse, propterea quod tanta eorum multitudo per partes facile hoc modo discernatur & antiquo satis instituto apud Homerum etiam nominatim legantur, quod & Celeberrimus Tycho innuit Tomo I. Progygn. quando tres adducit causas, involucra abstrusæ cujusdam notitiæ, Antiquitatem atque approbationem diuturnam, siquidem verendum, inquit, ne posthabendo veteres stellarum denominationes, quod figmentis ac fabulis nitantur, alias de novo introducere non detur nisi & hic fingere atq; quidvis pro libito conformare liceat.

32. Querimus tandem, *Anne stellarum absolute sumptarum numerus sit infinitus?* Respondemus, si stellæ numero essent infinitæ requirerent etiam infinitum spatium, quale in natura nullum esse potest, neq; difficile est numerum excogitare, qui stellarum numerum multis modis exsuperet. Sunt tamen innumerabiles ab hominibus neq; earundem numerus certus à quoquam determinari potest, quod & Dei ipsius assertio.

sertioni quadrat, Abrahamum Gen. 22, 17. ita alloquentis : *multiplicabo semen tuum ut sit sicut stelle cæli & sicut arena qua est in littore maris.* & Psalm. 147, 4. *Jehova supputat numerum stellarum, quotquot sunt nominibus vocans.* Apparet id etiam ex nudo oculorum aspectu utcunque, alius enim præ alio, pro oculorum acumine, plures vel pauciores observat stellas, ut silentii populo involvamus quot quantæque beneficio conspiciilli Galilæani in *Orione*, *Plejadibus* atque aliis Astris observatæ fuerint antea à nemine ne quidem Tychone deprehensæ, quod indicio luculento est multas adhuc latere stellas in cognitâs. Ita nimirum Astripotens Astrorum conditor potentiam suam revelare voluit ! cui Soli *gLoRIA Magna, LaUs, spLenDorq, perennIs In astrIs.*

Baruch 3, 34.

Jehovâ vocante stellas, splenduerunt ipsæ, in stationibus suis latantes, & dixerunt, adsumus : Splenduerunt cum latitiâ coram factore suo.

ברוך יהוה לעולם

